

Memo CONCEPT – NOG NIET OP ROUTE

Kenmerk : N.v.t. niet officieel op route
Aan : De gemeenteraad
Van : Het college van B&W
Datum : november 2025
Onderwerp : Beantwoording vragen Bibliotheek op school
Afschriften voor :

Aanleiding

Tijdens de raadscommissie op 30 oktober 2025 heeft de gemeenteraad vragen gesteld over de bekostiging van De Bibliotheek op school (hierna: dBos). Wethouder de Vries heeft hierbij de volgende toezegging gedaan: “De raad ontvangt een memo waarin twee opties op het gebied van de financiële uitwerking voor leesbevordering uitgelegd worden”.

De Bibliotheek op school (dBos)

De Bibliotheek op school (dBos) is een landelijk programma dat bestaat uit zes bouwstenen die niet los in te zetten zijn. School en bibliotheek gaan initieel met elkaar een samenwerkingsovereenkomst aan voor drie jaar. Daarna vindt jaarlijks (stilzwijgend) verlenging plaats. dBos omvat:

- Jaarlijks een leesplan en monitoring resultaten
- Een inspirerende en actuele collectie op school (school > 125: minimaal gemiddeld 5 boeken per leerling; school < 125: 4 boeken per leerling + 2x per jaar wisselen uit dBosmobiel-collectie), die regelmatig wordt geactualiseerd
- Een digitale leesomgeving op de school (schoolWise) voor leerlingen en leerkrachten
- Inzet educatiemedewerker: voor kleinere scholen (tot 250 leerlingen) 2 uur per week, voor grote(re) scholen (250-500 leerlingen) 3 uur per week, voor scholen (> 500 leerlingen) 4 uur per week
- Training voor leescoördinator van de school (training Open boek)
- Een activiteitenplan

De bibliotheek heeft de volgende doelen met dBos:

- De lees- en taalvaardigheid, de informatievaardigheid, digitale geletterdheid en het plezier in lezen van de leerlingen is verhoogd
- De leerlingen scoren hoger op de eindtoets

Huidige financieringsvorm

De Bibliotheek op school is een cofinanciering tussen gemeente en onderwijs. Alle basisscholen in Meppel doen mee, met uitzondering van de Toermalijn: die school heeft enkele jaren geleden aangegeven niet meer mee te willen doen. Bij de herijking van de activiteiten van Biblionet Drenthe (met ingang van 2024) stegen de kosten en hebben we als gemeente afgesproken met de scholen dat zij vanaf 2024 een percentage van 25% betalen en de gemeente 75%.

De kosten voor dBos betreffen een bedrag per leerling. Voor 2025 gaat het om € 73,55 per leerling. In totaal maken 3112 leerlingen gebruik van dBos, voor een totaal van € 228.888 in 2025. Hiervan betalen de scholen zelf dus 25% en de gemeente betaalt 75%.

Wetswijzigingen en blik op de toekomst

De bibliotheekwet (Wsob) wordt gewijzigd. De definitieve tekst is nog niet bekend. De huidige versie van de wetwijziging, die eind oktober 2025 is aangeboden aan de Raad van State, heeft de volgende toevoeging:

Artikel 8a. Leesbevordering in het onderwijs

- 1. Als onderdeel van de taak, bedoeld in artikel 8, onderdeel f, bevordert de lokale bibliotheek het lezen bij onderwijsinstellingen als bedoeld in artikel 1 van de Wet register onderwijsdeelnemers in de gemeente, gemeenten of het openbare lichaam waarin zij werkzaam is.*
- 2. Onze Minister kan ten behoeve van het onderdeel van de functie, bedoeld in het eerste lid:*
 - a. subsidie verstrekken; of*
 - b. een specifieke uitkering, onderscheidenlijk een bijzondere uitkering verstrekken in die gevallen waar de bibliotheekvoorziening onderdeel is van de gemeente of het openbaar lichaam als rechtspersoon.*
- 3. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over het verstrekken van subsidie of een specifieke uitkering, bedoeld in het tweede lid.*

Hiermee wordt leesbevordering dus een wettelijke taak van de bibliotheek. De verwachting is dat de genoemde subsidie of specifieke uitkering rechtstreeks aan de bibliotheek en/of het onderwijs wordt verstrekt. De middelen worden niet aan de gemeente verstrekt.

Voordelen en nadelen van de huidige financieringsvorm

Het voordeel van de huidige financieringsvorm is dat de bibliotheek zeker is van de afname van dBos door de basisscholen. Ook betekent het dat zij in de toekomst, met ingang van de wetwijziging, zeker zijn dat zij over aanzienlijke middelen beschikken om aan hun wettelijke taak te voldoen. De scholen zijn verzekerd van de specifieke expertise van de bibliotheek op dit onderwerp.

Een nadeel is dat er problemen ontstaan zodra een school de 25% cofinanciering niet meer zou kunnen of willen betalen. Omdat het niet mogelijk is om dBos deels af te nemen, betekent dit dat de betreffende school meteen het complete aanbod verliest. Hetzelfde probleem ontstaat wanneer de gemeentelijke middelen onvoldoende zouden zijn om dBos te bekostigen. Dit is een risico wanneer de indexering van de bibliotheek niet gelijk opgaat met de indexering van het gemeentelijke budget of de budgetten van de scholen. In 2025 namen de kosten voor dBos bijvoorbeeld toe met 7,5% en was de gemeentelijke indexering 2,8%.

Voordelen en nadelen van een alternatief: subsidie aan het onderwijs

Er is een alternatieve manier om dBos te bekostigen. De gemeente zou de scholen rechtstreeks subsidie voor leesbevordering kunnen geven. Onze 75% die nu naar de bibliotheek gaat, zouden we dan via een subsidieregeling onder de scholen verdelen. De scholen kunnen vervolgens dBos inkopen bij de bibliotheek.

Een dergelijke regeling brengt met zich mee dat scholen ervoor zouden kunnen kiezen om geen dBos in te kopen van de subsidie, maar op een andere wijze aan leesbevordering te doen. Dit zou betekenen dat de bibliotheek geen zekerheid heeft van een brede afname van dBos. Indien de wetswijziging ingaat zoals hierboven beschreven, maakt dit het lastiger voor de bibliotheek om aan hun wettelijke verplichting te voldoen. Zij zullen dit dan in een andere vorm dan dBos moeten doen. Wel voeren zij nog andere programma's voor leesbevordering uit (volledig op kosten van de gemeente), zoals Kleintje Bieb Boekstart, de Boekstartcoach en Boekstart in de kinderopvang.

Het voordeel is dat scholen altijd gebruik kunnen maken van de gemeentelijke middelen voor leesbevordering, ook wanneer zij hun cofinanciering voor dBos niet kunnen of willen bijleggen. Zij kunnen dan op een andere manier inzetten op leesbevordering. Voor de gemeente is het doel tenslotte dat het lezen effectief is bevorderd en maakt het in principe niet zoveel uit op welke manier een school dat doel bereikt. Een dergelijke subsidieregeling geeft scholen, als zij dit willen, meer vrijheid om te experimenteren met leesbevordering en te onderzoeken wat het meest effectief is. Wel zal de school dit dan moeten doen zonder de specifieke expertise van de bibliotheek op dit onderwerp.

Wanneer we de subsidie aan scholen verstrekken in plaats van aan de bibliotheek, heeft dit nog enkele kanttekeningen. Bij een dergelijke subsidieregeling zal De Toermalijn ook weer meedelen in de gemeentelijke subsidie. Dit vraagt om een uitzetting van het budget of om een lager bedrag per leerling, waardoor de eigen bijdrage voor scholen die dBos willen inkopen hoger wordt met als risico dat nog minder scholen voor dBos kiezen. Een overheveling van de subsidie betekent ook meer administratieve lasten voor het onderwijs en de gemeente.